

Hội Chứng ‘Ngồi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ

Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Mách lå là måt vå giåt ngåi do måt kå hån tåc hiån

Sách Thån Y Hoang Đång Cå Bån có ghi vån tåt vå Håi chång nhå sau: “Đây là chång bån hång a ngåi iåt miång, mång måi, låi không xång. Khi håt lå thì måt la måy lét, ngå tråc ngå sau våi nhiåu tà ý; xì xào to nhå vào tai ngåi nghe.

“Kinds words can be short and easy to speak but their echoes are truly endless”- / Mother Teresa

Khi dåi trá tåi cao đå thì tim đåp nhanh, håi thå rån ràng, cåp måt låo liên gian đåi. Dåi riåt thành kinh niên, båt trå. Trång Lão Danh Y đång phång thuåc “Á Khåu Liåt Dång Hoàn” hoåc “đå y đåi mãi thành điên cho råi”.

Con người đang sống vào thời đại với kỹ thuật truyền thông nhanh và mạnh mẽ ngay cả giao tiếp giữa người với người có vài ít phần tình cảm.

Bỉ kịch xã hội dường như khuyến khích người nói làm tổn thương người khác. Trên diễn đàn công luận, những mẩu chuyện tào lao không có xuất xứ được chú ý. Đến nỗi một cựu Giám Đốc Báo chí Bách Cung phải lên tiếng rằng “Không ai tin lời nói của phát ngôn viên chính thức những người đưa tin ngu ngốc tin đả ra ra từ không tên.”

Có ý kiến cho rằng gossip không những đã trở thành một sinh hoạt của con người mà lại còn là một món hàng có giá.

Truyền thanh, báo chí, truyền hình và ngay cả trên internet đã có biết bao nhiêu gossip để lo, thóc gạo với mọi người, thậm chí danh nhân thì người không tên tuổi. Và ai cùng tò mò muốn nghe, muốn đọc. Rồi từ đó “mao tôn cộng hưởng”.

Với các cụ ta thì “miếng trầu là đầu câu chuyện”. Giờ thì trước khi bàn chuyện doanh thương, quí gia đình, thiên hạ có mấy phút mách lẻo chuyện người.

Theo Giám Đốc Irvin Kassof của tạp chí Words Can Heal, Mách Lẻo làm tổn thương cả tri thức người Mỹ mà một tuấn lữ. Tạp chí này hiện đang quíng bá một chiến dịch để giảm bớt ngôn ngữ thô, cải thiện dân chúng, tạo sự kính giữa người với người và mang lại uy tín cho đất nước.

Theo kết quả thăm dò ý kiến của Luntz/Lazlo cho tạp chí Words Can Heal ngày 17-21 tháng 8 năm 2001 thì: 117 triệu người Mỹ nghe hoặc chia sẻ gossip với người khác ít nhất một hoặc hai lần trong tuần; 51 triệu người nói đùa không hay sau lưng người khác một-hai /tuần; 63 triệu người cho hay người khác nói xấu về mình một-hai lần /tuần; 68% nói gossip là một việc xấu trong đời; 79% thì nói làm việc; 80% trong chính trường; 84% trong tin tức truyền thông.

Độc giả Luận Lý Giáo Khoa Thứ ba câu chuyện đáng suy gẫm sau đây:

“Anh Nhị nghé héc mọt ngày. Hôm sau đờn trờn nói dời thờy rờn: “Hôm qua con sớt, không đi héc đờc”.

Nghiêm ngời cuội lờp, muồn làm cho Nhị phời phọt, đờn đờy mách rờn: “Thờa thờy, anh Nhị nói dời đờy, hôm qua con trông thờy anh y đi câu vời mọt ngời nờa ngoài bờ sông.”

Thờy giáo ngoảnh lời mòng Nghiêm rờn:

“Tao có hời mầy đâu, mà mầy nói? Thờn Nhị nói dời, có tời đã đành, nhờn mầy mách lờo nhờ thờ thì mầy là đờa vô hờnh”.

Cờ lờp nhìn Nghiêm ra dáng khinh bờ lờm. Nghiêm thờn đờ mọt, cúi gờm đờu xuờn.

Tác giờ kờt luận: “Đờa trờ hay mách lờo làm cho anh em bờn phời phọt là đờa trờ bờn đờ hờn mọt, làm đờu đáng khinh bờ. Ta không nên mách lờo”.

Đó là bài héc đời xờa, bên ta. Mời đây, bên Mờ, đờc trong tờp chí The Opral Magazine, thờy ngời nghờ sĩ tài danh Opral Winfrey có tâm sờ rờn:

“Bờn thân tôi đã biờt nhờn lời nói tiêu cờc đó có hời nhờ thờ nào. Ngay tờ khi mời vào nghờ, các báo lá cời đã biờt đờu tung ra vô sờ đờu không thờc vờ tôi. Tôi choáng váng và cờm thờy bờ ngờ nhờn quá nhiờu. Và tôi đã hoang phí nhiờu sờc lờc đờ lo nghĩ rờn không hiờu mời ngời có tin nhờn đờu mách lờo đó không. Tời sao hờ lời có thờ in nhờn lời lờ vu vờ nhờ vờy nhờ?”

Tôi phời tờ chiờn đờu lờm mời không kờu tờn ngời đờ phân trờn và bào chờa. Đó là trờc khi tôi ý thờc đờc đờu mà bây giờ tôi hiờu. Khi kờ nào đó tung tin thờt thiờt vờ bờn, xin hãy quên nó đi, đờn sa vào cờm bờy. Dù đời hình thờc mọt tin đờn lan truyờn mời nời hờc mọt bàn tán phờn nờn cờa bờn bè, lời thờu đờt đờu phờn nhờ sờ bờt an cờa ngời khời sờ loan tin.

Hội Chứng ‘Ngồi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ
Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Khi nói xong sau lưng một người nào đó là hàm tuôn từ miệng họ như nhúng thỏi ra thì họ yếu kém, không giá trị, không có can đảm nói sự thật.

Mách lẻo cũng nói lên cho bản thân đáng sợ và cho người khác biết họ là người không đáng tin cậy.

Gossip có nghĩa là đã không có can đảm nói chuyện với người mà hàm tuôn theo luồn mà quay ra mách lẻo để hạ giá trị người ta, đi u mà Jules Feiffer gọi là đã phạm một tội sát nhân.

Nói rõ ra, mách lẻo là một việc gì đó người do một kẻ hèn nhất thực hiện. Chúng ta sống trong một nếp sống đầy nhúng đi u thù địch. Hôm nay anh ta mặc quần áo màu gì; cô đó hôn hò với kếp nào; ai mới đây được nhấc nhấc vì quá lăng nhăng tình ái.

Chuyện gì xảy ra nếu ta tỏ ra một gia đình, một quan hệ bên bè, một đời sống không mách lẻo chen vào?!

Chúng ta sống rất ngạc nhiên thấy rằng ta sống có biết bao nhiêu thì giờ để làm nhiều việc ích lợi, quan trọng khác thay vì làm hại người ta. Sống có tràn đầy gia đình ta với những chân tình mà bên bè tuôn từ và lợi ích vì ta mỗi ngày. Và ta cũng như rằng nếu ai nói có thể hay hơn thì cũng có sức mạnh hàn gắn.

Và Oprah đã làm theo lời khuyên của người bạn Maya Angelou: “Tôi tin là những lời nói xong đâu có một sức mạnh và nếu bạn để chúng xâm nhập vào gia đình bạn, trong tâm trí bạn, trong đời sống bạn, chúng sẽ thao túng bạn. Những lời nói tiêu cực đó sẽ ngấm vào để đục bần hoại nhà bạn rồi vào da thịt bạn. Chúng là những liều thuốc độc.”

Vậy mách lẻo là gì mà ác hại thế này?!

Theo tôi thấy Việt Nam, Mách là nói cho người khác biết đi u gì; Lẻo có nghĩa nhanh miệng nhúng nhúng không thật.

Hội Chứng ‘Ngồi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ

Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Mách lẻo là nói hoặc bàn tán chuyện riêng tư của người khác với người này người nọ, gây nghi ngờ mất đoàn kết.

Ý kiến chung cho mách lẻo là nói bất cứ điều tiêu cực, đúng hoặc sai của một người cho người khác nghe. Khi người nghĩ khi nói tất với người nào đó thì cũng tất đi. Nói nhảm vậy thì hợp pháp và không sao nhưng vấn đề là người lê mách lẻo và không đúng quy tắc xã hội.

Theo Lisa Kirk, người mách lẻo chuyên môn đưa chuyện người khác; kẻ vô duyên chỉ nói với mình; người lịch duy nhất thì nói nhảm vu bịa.

Jack Canfield, tác giả loạt sách The Chicken Soup for the Soul góp ý “Bằng cách nghĩ và nói tất với người khác, mà chúng ta sẽ là vật xúc tác cho các cảm nghĩ tất với mình, tăng niềm vui cho người và khích lệ sự hài hòa xã hội. Nhưng buồn thay, bằng lòng i tiêu cực với người khác, trở thành một hoặc sau lòng đưa đưa tất sự băng hoại, sự mất vui, làm đau lòng mà người. Dù là hết lẻo có là sự thất bại chăng nữa thì khi đi rêu rao, ta đã hình phạm giá của ta, của người và của tập thể”.

Cách ngôn Tây Ban Nha có câu “ai mách lẻo với bạn thì họ cũng mách lẻo với bạn”.

Trong Thánh kinh ta thấy đức: “Nói sai sự thật có chủ ý làm hại thanh danh của người khác là kẻ mách lẻo- Thói quen đưa ruột buồn lòng đi với kẻ nói xấu sau lưng người khác”.- Psalms 101:5.

Và “Bất cứ điều riêng tư dù đúng hay sai của một người mà với vàng kẻ cho người khác nghe là kẻ người lê đồi mách” - Proverbs 11:13.

Ngũ Giới là căn bản đạo đức của người Phật tử với điều Bốn: Không Nói Dối, nói trái với sự thật để hại người, mưu cầu lợi cho mình. Người nói nhảm là mất cả lòng nhân, không xứng đáng là một Phật tử.

Hội Chứng ‘Người Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ

Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Why mà tôi sao nghe tôi ta hay lắng ba vì bị đưa chuyện nh? Các nhà tâm lý, xã hội học và biết bao nhiêu sách báo đã tìm hiểu về chứng tôi này, để coi tôi sao hay lan truyền, tôi sao có nghe tôi thích nghe.

Có người nói nó nh là một thói xấu của người trong xã hội khi mọi người giao tiếp với nhau; hoặc vì thói quen của người không có thì giờ gặp nhau thì cũng tò mò muốn biết xem người kia ra sao, có gì mới lạ không. Nói chung mục đích kể mách là để thông tin là:

Để chứng tỏ mình là người giao thiệp rộng, thành thạo mọi sự việc;
Để nâng cao vai trò của mình, hoặc lôi cuốn chú ý về mình;
Để mua lòng người khác để có lợi ích gì đó cho mình;
Để tài dè dặt của mình về chuyện tào lao của người khác;
Để che đậy sự thiếu hụt năng lực nói chuyện của mình;
Để biết người khác nghĩ gì và trả thù đối với một người;
Để gieo rắc nghi ngờ giữa mọi người, hay vu khống phỉ báng cho mình
Để lừa dối khi bị thất bại, uy hiếp;
Để giữ gìn sự riêng tư của mình ghét người đó; vì họ điên khùng - Proverbs 10:18; vì họ không có việc gì để làm - Timothy 5:13

Như một bệnh kinh niên, mách lẻo cũng đưa tới nhiều hậu quả xấu, cho nên nhân. Và cho kể để tin.

Trong mách lẻo có sự bịa đặt, loan truyền ý tưởng có hại tới danh dự của người khác có thể đưa tới tan vỡ hạnh phúc gia đình, sự nghiệp, việc học của người khác. Khi ta nghe lê đồi mách là ta đã lấy đi cái quý giá đáng để nói sự thật của người đó

“Con người thường thích nghe chuyện thêu dệt, vì cái vui ngọt và hậu quả cay đắng của nó. Nhưng người gossip giống như miếng trái cây ngon ngọt, nó đi vào tận tâm sâu nhất của con người” - Proverbs 18:8.

Có người tin rằng nếu không có gossip thì họ sẽ biết mọi sự, sẽ nói gì với nhau bấy giờ.

Hội Chàng ‘Ngôi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ

Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Có người coi chúng như một thế giới trí, đã a đà câu chuyện làm ăn. Nhưng nhiều khi cũng gây khó khăn giao tiếp, vì nghe một người nói xù u và người khác thì mình lại hiểu bao giờ đến lượt mình bắt đầu đây?!. Thế là giao tiếp trở thành dè dặt hơn.

Câu chuyện một bà nội trợ lan báo đã t và một người đàn ông. Khi biết rằng mình đã làm hại thanh danh người đó, người nhân xin lỗi và hứa làm bất cứ điều gì để bù đắp.

Ông ta đã a cho bà một túi lông gà, báo ra góc phòng tung lông trong gió.

Làm xong, người nhân hỏi nhà vợ đã đi đi tìm chìa.

Số đó nếu bà làm mất đi mất hết lông.

Chúng bay tiếp tán khách nội, làm sao làm mất đi mất c.

Thế rằng: nhưng lại báo đã t c a bà đã gây ra nhưng thiệt hại không lý lẽ đi mất c cho tôi. Nhưng khác gì nhưng cái lông gà đã tung đi trong gió không sao hết đi mất c.

Muốn hóng chuyện người, hãy sẵn sàng khi ai đó mở đầu:

Này bà có biết chuyện gì xảy ra cho con Xuân không?!

Mày có muốn nghe tin cuối cùng và về chàng con Bích không?

Tao muốn hỏi ý kiến mày và ông xấp lãnh những với cô Tình...

Này, tiếp chàng nói cho cậu nghe thôi đi y nhé..

Mà không muốn nghe hoặc là người nhân thì cũng thôi. Bởi tính nhiều người là thích đưa chuyện.

Hội Chứng ‘Ngồi Lê Đồi Mách’

Tác Giả: Nguyễn Ý Đức, Bác Sĩ

Thứ Năm, 30 Tháng 6 Năm 2011 14:48

Những nên nhớ rằng mọi sự việc đều có mặt trái mặt phải; rằng dù chỉ là một chi tiết nhỏ cũng đủ làm hai người khác; rằng mách lẻo thường bắt nguồn từ sự không công minh. Ai trong chúng ta chẳng có một sự lợi ích nào đó. Nói cho nhau hay để thông cảm, rằng ta cũng chỉ là con người thì có thể giảm những soi mói, bằng quăng bóng gió về mình. Có người cho là chỉ Gossip với God là thói xấu.

“Nếu thấy ai dường như nói lên về một người khác thì chúng ta nên nghe” - Timothy 5:19

Tác giả “Words that hurt, Words that heal” Rabbi Joseph Teluskin: Gossip là một hình thức đáng sợ nhất của lời nói.

Mà “hãy học lấy thanh danh của ai là phạm một tội sát nhân”. Cách hiểu hiểu nhất để chúng ta đi vào đó là để tránh là để đi đến với sự việc bằng việc làm của mình; chúng ta nên có thể biết hiểu nhất là để đi vào đó có thể.”

Theo Mark Twain, “Chỉ hai người để làm tổn thương trái tim của ta: người lên lút nói xấu ta và người thuyết hành động đó với ta”.

Nếu có người hỏi có biết X nói gì về mình không, thì hãy can đảm trả lời: không biết và cũng không muốn nghe kẻ nói. Làm được như vậy thì không những để ta thanh thản hơn mà cũng cho kẻ đó hay ta không muốn nghe chuyện thêu dệt tào lao.

Cho đức bác mình. Và chỉ Thường Đức phán xét.